

Remissvar betänkandet Ansvaret för hälso- och sjukvården (SOU 2025:62), S2025/01127

Örebro universitet uppskattar möjligheten att få lämna synpunkter på Socialdepartementets remiss om betänkandet Ansvaret för hälso- och sjukvården (SOU 2025:62). Betänkandet som Vårdansvarskommittén (härefter kommittén) identifierar flera områden där fortsatt arbete behövs och lämnar därför bland annat förslag för flera utredningar. Örebro universitet anser att det är mycket viktigt att beakta de frågor som berör forskning och utbildning i det fortsatta arbetet kring ansvarsfrågor.

Kompetensförsörjning är ett område där staten enligt kommitténs bedömning bör ta ett större ansvar och därmed också stärka sin styrning. Utredningen konstaterar exempelvis att det finns för få utbildningsplatser, brist på platser för verksamhetsförlagd utbildning (VFU) för hälso- och sjukvårdspersonal samt tjänster för allmäntjänstgöring, bastjänstgöring och specialisttjänstgöring (AT-tjänster, BT-tjänster och ST-tjänster). Dessutom är dessa i dag ojämnt fördelade över landet och regionerna finansierar dessa i olika utsträckning. Några frågor som kommittén utifrån sitt utredningsarbete ser bör undersökas närmare är hur VFU-, AT-, BT- och ST-platser i hälso- och sjukvården kan fördelas över landet utifrån en nationell behovsanalys där alla aktörer, offentliga som privata, bidrar. Kommittén anser också att det bör undersökas närmare vilka åtgärder staten kan vidta för att få fler att utbilda sig till bristyrken i hälso- och sjukvården. Vidare konstaterar kommittén att innehållet i hälso- och sjukvårdsutbildningarna behöver vara anpassat till verksamheternas behov och ofta snabba utveckling, så att studenterna får de erfarenheter som behövs i den kliniska verksamheten. Kommittén föreslår att regeringen bör se över hur ett ökat statligt ansvarstagande kan konkretiseras.

Örebro universitet instämmer med kommitténs bedömning att det nationella perspektivet på och inflytandet över kompetensförsörjningen behöver stärkas, både när det gäller grundutbildning och när det gäller fortbildning och vidareutbildning. Kommittén konstaterar att ansvaret för att säkerställa hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjning i dag är delat mellan regionerna som sjukvårdshuvudmän och staten i form av universitet och högskolor vilket gör att det kan möjliggöra en fruktbar dynamik, gynna båda parterna, om vi skulle ha samma huvudman. Däremot ställer sig Örebro universitet tveksam till det att enbart ett annat huvudmannaskap skulle lösa de behov av personal, särskilt av sjuksköterskor, läkare och biomedicinska analytiker, som utredningen lyfter.

Örebro universitet ser i likhet med utredningens slutsatser behovet av att förstärka den kliniska forskningen i Sverige, bland annat genom tydligare integrering i vårdens olika verksamheter. I betänkandet saknar Örebro universitet tydligt ställningstagande till vikten av att lärosäten inkluderas i det fortsatta arbetet för att utreda helt eller delvis statlig huvudmannaskap eller annan form av statlig styrning. I ett sådant arbete är det av största vikt att göra en ordentlig risk- och konsekvensanalys även gällande delar som berör forskning och utbildning.

Örebro universitet vill understryka att det för lärosätet är viktigt att oavsett vilken huvudmannaskap eller styrmodell man väljer för hälso- och sjukvården måste utbildningsfrågor och frågor relaterade till forskning och innovation beaktas, utredas och analyseras mycket noggrant – utan att glömma universitetens autonomi där kärnan är yttrandefrihet och friheten att bedriva forskning som man bedömer vara relevant. Annars är risken att lärosäten blir mottagare för beställningar ifrån hälso- och sjukvården avseende både kompetens/utbildning och forskning. Lärosätenas autonomi behöver skyddas.

Remissvaret är utarbetat av Fakulteten för medicin och hälsa.